

AZ ECDC ÉS AZ EMCDDA IRÁNYMUTATÁSA

Fertőző betegségek megelőzése és fertőző betegségekkel szembeni védekezés az intravénás kábítószer-használók körében

Összefoglaló

Az intravénás kábítószer-használók körében az 1980-as évek közepén kialakult HIV-járvány óta számos európai ország jelentős előrelépést tett az olyan bizonyítékon alapuló intézkedések bevezetése terén, amelyek a fertőző betegségek megelőzését és a fertőző betegségekkel szembeni védekezést szolgálják az intravénás kábítószer-használók körében. Az 1990-es években az EU országok közös megelőzési politikákat kezdtek kialakítani mind a HIV/AIDS, mind a kábítószeres és a kábítószer-függőség területén. Az elmúlt két évtizedben kibővítették és fejlesztették a megelőzésre és a kezelésre irányuló beavatkozásokat. A 2009. évi jelentések szerint a problémás opioidhasználók becsült populációjának több mint fele kapott szubsztitúciós kezelést, és számos ország egyre nagyobb lefedettséget biztosító tű- és fecskendőprogramokat hozott létre. A jól bevált felügyeleti rendszerrel rendelkező országokból származó adatok arra utalnak, hogy az intravénás kábítószer-használók körében az új HIV-fertőzések száma jelentősen csökkent az utóbbi évtizedben a legtöbb, de nem az összes EU országban.

Az Európával szomszédos országokban az intravénás kábítószer-használat továbbra is az egyik legfontosabb tényező, amely fogékonyt tesz az emberek a vér útján terjedő és egyéb fertőző betegségekkel szemben, ideértve a HIV-, hepatitis B és hepatitis C fertőzéseket, a tuberkulózist, a bakteriális bőr- és légútfertőzéseket, valamint a szisztémás fertőzéseket is. Az intravénás kábítószer-használók számát illető becslések arra utalnak, hogy valamennyi európai országban jelentős populációkat veszélyeztetnek az említett fertőzések. A figyelmen kívül hagyott fertőzések óriási terhet rónak az európai egészségügyi rendszerekre, jelentős szenvedést okoznak az emberek számára, továbbá magas kezelési költségekkel járnak.

Kimutatták, hogy egy pragmatikus közegészségügyi megelőző megközelítés erőteljes hatást gyakorolhat a vér útján terjedő és egyéb fertőzések terjedésének csökkenésére az intravénás kábítószer-használók körében. A megelőzés megvalósítható és hatékony, amennyiben megfelelően hajtják végre.

Hét kulcsfontosságú javasolt beavatkozás

Ez a bizonyítékon alapuló közös ECDC-EMCDDA iránymutatás azonosítja a fertőző betegségek megelőzésének és a fertőző betegségekkel szembeni védekezés helyes gyakorlatát az intravénás kábítószer-használók körében.

A rendelkezésre álló legszilárdabb bizonyítékok, szakértői vélemények és az EU/EGT területén követett legjobb gyakorlat alapján a következő kulcsfontosságú beavatkozásokat kell alkalmazni és, ha lehetséges, kombinálni a maximális prevenció hatás eléréséhez:

Kulcsfontosságú beavatkozások

Injekciós felszerelés: tiszta kábítószer-injekciós felszerelések és törvényes hozzáférés biztosítása, ideértve az elegendő mennyiségű steril tű és fecskendő ingyenes biztosítását is, a kárenyhítő, tanácsadó és kezelési programok révén megvalósított kombinált, többkomponensű megközelítés részeként.

Oltások: hepatitis A és B, tetanusz, influenza elleni vakcinák, és – különösen a HIV-pozitív egyéneknél – Pneumococcus elleni oltás.

Drogfüggőség kezelése: Opioid szubsztitúciós kezelés, illetve a drogfüggőség egyéb hatékony kezelési formái.

Tesztek: az önkéntes alapon, az adatok bizalmas kezelése mellett és beleegyező nyilatkozat alapján végzett HIV-, HCV- (nem oltottak esetében HBV-) és egyéb fertőzéseket (a TB-t is ideértve) kimutató tesztek elvégzését rutinszerűen fel kell ajánlani, majd ezekhez kapcsolódóan a betegeket tovább kell küldeni kezelésre.

Fertőző betegségek kezelése: a HIV-, HBV- vagy HCV-fertőzöttek antivirális kezelése a klinikai indikációk alapján. Az aktív TB esetek antituberkulotikus kezelése. A TB profilaktikus kezelése megfontolandó látens TB eseteiben. Egyéb fertőző betegségek kezelését fel kell ajánlani a klinikai indikációk szerint.

Egészségfejlesztés: az egészségfejlesztés fókuszpontjai: biztonságosabb injekciós technikák; egészséges szexuális élet (ideértve a gumióvszer használatát is); valamint a betegségek megelőzése, tesztelése és kezelése.

Célzott szolgáltatások nyújtása: a szolgáltatásokat a felhasználók szükségleteinek és a helyi feltételeknek megfelelően kell kombinálni, megszervezni és biztosítani; ide tartoznak a megkeresés útján és meghatározott helyszíneken nyújtott, drogkezelést, kárenyhítést, tanácsadást és tesztvizsgálatokat kínáló szolgáltatások, valamint a továbbküldés általános alapellátási és szakorvosi rendelésekre.

Szinergia elérése a kulcsfontosságú beavatkozások kombinálása útján

A legújabb vizsgálatok és a sikeres prevenció programokból származó tapasztalatok azt bizonyítják, hogy az ugyanazon helyszíneken kínált különféle hatékony beavatkozási intézkedések és az ügyfelek igényeihez igazított kombinált beavatkozások biztosítása hozzáadott értéket képviselnek a fertőzések megelőzésének terén elért maximális hatékonyság szempontjából.

Célközönség

A jelen iránymutatás célja, hogy támogassa Európa döntéshozóit az intravénás kábítószer-használók körében előforduló fertőző betegségek megelőzése és fertőző betegségekkel szembeni védekezés érdekében létrehozandó megfelelő, bizonyítékon alapuló, pragmatikus és racionálisan kialakított közegészségügyi válaszok megtervezésében. Az iránymutatás a fertőző betegségek, az általános közegészségügy, az addikciós és mentálhigiénés egészségügyi ellátás, a szociális szolgáltatások, valamint a kábítószer-ellenőrzés területén, nemzeti és regionális szinten dolgozó közegészségügyi programtervezőknek és döntéshozóknak szól.

Az iránymutatás összhangban van és alátámasztja a kábítószer-ellenőrzés és fertőző betegségek területén már meglévő EU-szerte érvényes politikákat, és átfogó képet kíván nyújtani a területtel kapcsolatban jelenleg rendelkezésre álló legjobb ismeretekről, az eddigi munkát a kulcsfontosságú beavatkozások különböző kombinációival kiterjesztve. Ugyanakkor közegészségügyi és emberjogi alapelvekből származó központi értékekre támaszkodik, és ezeknek az értékeknek kell irányítaniuk a megelőzést és a szolgáltatások biztosítását.

Bizonyítékon alapuló népegészségügyi iránymutatás

Az iránymutatás szempontjából releváns kutatási eredményeket bizonyítékon alapuló, a közegészségügyi keretekhez igazított orvosi alapelvek alkalmazása mellett vizsgálták felül és értékelték. Az iránymutatás megalkotásakor a magas szintű tudományos bizonyítékok átfogó áttekintésének eredményeit szakértői tudással, valamint az előnyökre és hátrányokra vonatkozó tanácsokkal ötvözték. A dokumentumban javasolt kulcsfontosságú beavatkozások kialakításához a legjobb gyakorlatok, valamint a felhasználói preferenciák is hozzájárultak.

Nemzeti szintű koordináció

A kulcsfontosságú beavatkozások hatékony alkalmazásának egyik előfeltétele a nemzeti és helyi együttműködés, valamint az ágazatok közötti koordináció. A nemzeti konszenzus kialakítása és a célkitűzések kölcsönös tiszteletben tartása elengedhetetlen a beavatkozások sikeres végrehajtásához. A célkitűzéseket valamennyi ágazat aktív résztvevőinek el kell fogadniuk, és különösen azoknak, akik intravénás kábítószer-használókkal foglalkoznak.

Az intézkedések hozzáigazítása a nemzeti helyzethez

Annak érdekében, hogy a beavatkozások a lehető legjobban szolgálják az intravénás kábítószer-használók érdekeit, és hogy megelőzzék a fertőző betegségeket, valamint biztosítsák a fertőző betegségekkel szembeni védekezést, biztosítani kell a problémás kábítószer-használat és a fertőzések kellő mértékű felügyeletét a nemzeti és a szubnacionális szinteken. A megtett intézkedéseket folyamatosan nyomon kell követni és értékelni kell a válasz, a behatás, a jelentőség és a lefedettség mértékének szempontjából. A kábítószer-használatra és a fertőző betegségekre irányuló megfelelő felügyeleti rendszerekkel kapcsolatos beruházás szükséges és költséghatékony intézkedés.

Bizonyítékok utalnak arra, hogy a tú- és fecskendőprogramok és az intravénás kábítószer-befecskendezőnkénti opioid szubsztitúciós kezelés magasabb szintű lefedettsége hatékonyabb, mint az alacsonyabb szintű lefedettség. A cél annak biztosítása, hogy a felkínált szolgáltatások megfeleljenek a helyi igényeknek és szükségleteknek. A tú- és fecskendőcsere szolgáltatások iránti kielégítetlen igény, illetve a hosszas drogkezelési várakozási idők arra utalnak, hogy a prevenció nem eléggé hatékony.